

מרכז המידע למודיעין ולטרור
המרכז למורשת המודיעין (מל"מ)

אוקטובר 2009 – אבאן 1388
לשבוע שבין 22/10/09 – 29/10/09
עורך: רו צימט

במוקד אירועי השבוע:

- ✓ טיוטת ההסכם בנוגע להעשרת האורניום בין איראן לבין המערב מעוררת ויכוח פנימי באיראן.
- ✓ דוח המרכז למחקרים של המג'לס מזהיר: איראן עלולה להפוך בתוך 8 שנים מיצואנית נפט ליבואנית נפט.
- ✓ נמשכת בהלת "שפעת החזירים" באיראן: לפחות שלושה בתי-ספר נסגרו בטהראן.
- ✓ טכנולוגיה אסלאמית: איראן השיקה את מנוע החיפוש הקוראני הראשון.
- ✓ תמונות השבוע: המנהיג הרפורמיסטי, מהדי כרובי, מחולץ מתערוכת התקשורת בטהראן לאחר שהותקף על-ידי תומכי הנשיא.

טיוטת הסכם העשרת האורניום בין איראן למערב מעוררת ויכוח פנימי באיראן

שרלטן אחד שם עיניו על טבעת חברו. על מנת להשיגה אמר לו: "תן לי את טבעתך, כדי שבכל פעם שאביט בה אזכור אותך". השיב לו חברו: "לא אתן לך את טבעתי, כדי שבכל פעם שתביט באצבעך חסרת הטבעת, תיזכר שביקשת את טבעתי ולא נתתי לך אותה" (היוםון "כיהאן" מתייחס להצעה להעברת אורניום מועשר מאיראן למדינה שלישית, 27 אוקטובר).

לקראת העברת תשובתה של איראן להצעת טיוטת הסכם העשרת האורניום, שגובשה בין טהראן לבין מעצמות המערב, הביעו השבוע גורמים שמרנים באיראן הסתייגות בנוגע למתווה שגובש. בהתאם למתווה, שהוצע בשיחות בין איראן לבין מדינות המערב שהתקיימו בשבוע שעבר בווינה, אמורה איראן להעביר את רוב האורניום המועשר שברשותה לרוסיה ולצרפת לצורך עיבודו לדלק גרעיני מועשר ברמה של 20 אחוזים עבור הכור הגרעיני בטהראן.

יו"ר המג'לס, עלי לאריג'אני, אמר בשבת שעברה, כי המערב מנסה להוליך את איראן שולל ולכפות עליה הסכם, שיאלץ אותה לוותר על האורניום המועשר שברשותה. הוא ציין, כי אינו רואה כל קשר בין נכונות המערב להעביר דלק גרעיני מועשר עבור הכור בטהראן לבין העברת האחריות על העשרת האורניום לידי המערב וכי עיסקה כזו אינה הגיונית ואינה מוצדקת. לאריג'אני העריך, כי האמריקאים הגיעו לעיסקה חשאית עם מדינות מסוימות במטרה ליטול מאיראן אורניום מועשר ברמה של 4.5 אחוזים ובתואנה שהמערב יספק לה דלק גרעיני מועשר ברמה של 20 אחוזים (איסנ"א, 24 אוקטובר).

גם יו"ר ועדת הביטחון הלאומי ומדיניות החוץ של המג'לס, עלאא'-אלדין ברוג'רדי (Ala'eddin Borujerdi), הסתייג מטיוטת ההסכם ואמר, כי עדיף שאיראן תרכוש מהמערב דלק מועשר ברמה של 20 אחוזים ולא תעביר אורניום מועשר ברמה נמוכה, הדרוש לה לצורך ייצור חשמל, למדינה שלישית לצורך המשך עיבודו. הוא ציין, כי על איראן לקחת בחשבון אפשרות, שמדינות המערב יפרו את ההסכם עם איראן ולא יסכימו בסופו של דבר להעביר לה את הדלק הגרעיני המועשר (איסנא, 24 אוקטובר). ברוג'רדי הציע השבוע, שאיראן תעביר את האורניום שברשותה במספר שלבים כדי לערוב לכך, שהמערב יעמוד בהתחייבותו לספק דלק עבור הכור בטהראן (אילנא, 27 אוקטובר).

במאמר מערכת, שהתפרסם בראשית השבוע ביומון השמרני ג'מהורי-אסלאמי, נמתחה ביקורת חריפה על הצעת הטיוטה בנוגע להעברת אורניום מועשר למדינה שלישית. הצעה זו שיזמה ארה"ב, נכתב ביומון, נועדה לחסל את הישגיה של איראן בתחום העשרת האורניום ולחסום בפניה את האפשרות להגיע ליכולת הישענות עצמית בתחום העשרת האורניום, שלצורך השגתה הושקעו במשך עשרות שנים מאמצים ניכרים מצד שלטונות איראן ומדעני הגרעין שלה. קבלת ההצעה להעביר את רוב האורניום המועשר מאיראן לחו"ל תבלום את מאמצי המדענים האיראנים להגיע ליכולת גרעינית עצמאית ותוביל להקפאת תוכנית הגרעין. היומון הזהיר, כי לאחר העברת האורניום מאיראן יחלו האמריקאים במשחקים משפטיים, פוליטיים ומדעיים חדשים על מנת לחייב את איראן לחתום על הפרוטוקול הנוסף במסגרת האמנה למניעת הפצת נשק גרעיני (NPT). לאיראן אסור ליפול למלכודת, שהאמריקאים טמנו לה, ולוותר על הישגיה. איראן מוכנה להסכים לפתרון סוגיית הגרעין ולהבטיח שתוכניתה הגרעינית נועדה לצרכי שלום, נכתב במאמר, אך אסור לה להסכים לוותר על זכותה להגיע ליכולת עצמאית בתחום העשרת האורניום. העם האיראני נחוש להגיע ליכולת זו ואף גורם אינו מסוגל להתנגד לרצונו (ג'מהורי-אסלאמי, 25 אוקטובר).

ואילו האתר השמרני "אלף" טען במאמר פרשנות, שפרסם השבוע, כי אין כל קשר בין מצבורי האורניום המועשר שבידי איראן לבין חובתה של הסוכנות הבינלאומית לאנרגיה אטומית לספק דלק עבור הכור בטהראן. איראן אינה בוטחת במערב, נכתב במאמר, ואינה שוכחת, שגם רוסיה לא עמדה בעבר בהתחייבותיה לאיראן בנוגע להשלמת הכור בבושהר ולאספקת מערכות הגנה אווירית. לפיכך, אל לה לאיראן למסור את האורניום המועשר שברשותה אלא במסגרת מנגנון, שיבטיח, כי המערב יעמוד בהתחייבותו לספק לה את הדלק. מחבר המאמר, מחמד ג'עפר אנצארי (Mohammad Ja'far Ansari) אף הזהיר, כי הוצאת רוב האורניום המועשר שבידי איראן למדינה שלישית תפחית את פוטנציאל האיום שמהווה איראן עבור ישראל ועלולה לעודד אותה לנצל את ההזדמנות על מנת לתקוף אותה. בכל מקרה הציע אנצארי, שאיראן לא תוציא את האורניום המועשר מתחומה אלא לאחר קבלת הדלק הדרוש לכור בטהראן מידי המערב (אלף, 27 אוקטובר).

חבר הועדה המדעית של הארגון האיראני לאנרגיה אטומית, אחמד קריב (Ahmad Qarib), לעומת זאת, אמר בראיון לסוכנות הידיעות הרפורמיסטית אילנא, כי אין כל סיבה להתנגד להעברת אורניום מועשר מאיראן למדינה שלישית. הוא טען, כי קיימת הפרזה רבה בעיסוק בסוגיית העברת האורניום המועשר מאיראן לחו"ל. לדברי קריב, כור המחקר בטהראן הינו הכור הגרעיני היחיד הפעיל כיום באיראן, כיוון שהכור בבושהר טרם הושלם וממילא רוסיה אמורה לספק את הדלק הגרעיני עבורו. לפיכך, אין כל סיבה לדעתו לעורר מהומה כה גדולה בנוגע לדלק הגרעיני. יש כיום בידי איראן 1600 ק"ג של אורניום, שאינו נחוץ לה, ואין איפוא כל בעיה להעבירו אל מחוץ לאיראן. הוא הוסיף, כי בתקופת כהונתו של מיר-חסיין מוסוי (Mir-Hosseini Mousavi) כראש ממשלה (בשנים 1981-1989) רכשה איראן 680 טון של אורניום, מתוכם נעשה עד כה שימוש ב-12 טון בלבד לצורך כור המחקר בטהראן. הכור בטהראן צפוי ממילא לעבוד ביעילות רק למשך 10 שנים נוספות, אמר קריב, והוא אינו זקוק לפיכך לדלק בכמות כה גדולה (אילנא, 26 אוקטובר).

גם הפרשן עלי מוסוי ח'לח'אלי (Ali Mousavi Khalkhali) המליץ לאמץ את ההצעה להעביר אורניום מועשר מאיראן בתמורה לדלק גרעיני עבור כור המחקר בטהראן. במאמר, שהתפרסם השבוע באתר "דיפלומטיה איראנית", ציין ח'לח'אלי, כי טיטת ההסכם מהווה הישג חשוב עבור האיראנים, כיוון שהיא מבטאת לראשונה הכרה מערבית בזכותה של איראן להעשיר אורניום בשטחה. ולראיה – ישראל, הדורשת הפסקה מוחלטת של העשרת האורניום על אדמת איראן,

הביעה את הסתייגותה מטיוטת ההסכם. העברת האורניום המועשר לרוסיה – אין משמעותה השעיית העשרת האורניום במתקני הגרעין באיראן, נכתב במאמר, ולפיכך גם לא צפויה ירידה בכמות האורניום המועשר שבידי איראן (דיפלומאסי-י איראני, 25 אוקטובר).

דוח המרכז למחקרים של המג'לס מזהיר: איראן עלולה להפוך בתוך שמונה שנים מיצואנית נפט ליבואנית נפט

דו"ח, שפרסם השבוע המרכז למחקרים של המג'לס, מזהיר, כי איראן עלולה להפוך בתוך שמונה השנים הקרובות מיצואנית נפט ליבואנית נפט. מחברי הדו"ח מציינים את הירידה הנמשכת בייצור הנפט באיראן (כ-8 אחוזים בשנה בממוצע) ובמקביל את העלייה בצריכה הפנימית באיראן של נפט ומוצריו (כ-5 אחוזים בשנה בממוצע) ומזהירים, שהמשך המגמה הנוכחית והעדר השקעות זרות בשדות הנפט באיראן יובילו לכך, שאיראן, הנחשבת כיום ליצואנית הנפט הרביעית בעולם, תהפוך בתוך שמונה שנים בלבד ליבואנית נפט. הדוח מגדיר את מצב ייצור הנפט באיראן כנתון בתנאי משבר.

לטענת מומחי המרכז למחקרים, חייבת איראן להשקיע כ-4.5 מיליארד דולר בשנה בשדות הנפט שלה על מנת להגביר את כושר ייצור הנפט שלה ולשמר את היקף יצוא הנפט הנוכחי (כ-2.5 מיליון חביות נפט ביום). אלא שלנוכח מגמת הירידה בהשקעות זרות במדינה מציינים המומחים, כי אין זה סביר, שאיראן תצליח לגייס את ההון הדרוש. מחברי הדו"ח טוענים, כי בהתאם לתוכנית החומש הכלכלית המסתיימת השנה, אמורים היו כ-70 אחוזים מההשקעות בפיתוח שדות הנפט והגז באיראן לבוא מהשקעות זרות אך בפועל חלה בשנים האחרונות ירידה משמעותית בהיקף ההשקעות הזרות בתעשיית הנפט האיראנית. בשנת 2005 עמד סך ההשקעות הזרות בשדות הנפט באיראן על כ-2 מיליארד דולר ואילו בשנת 2007 ירד סך ההשקעות ל-980 מיליון דולרים בלבד. משמעות הדבר היא, כי איראן לא תצליח לגייס את ההון הנדרש לצורך פיתוח שדות הנפט ושמירת קצב ייצור הנפט הנוכחי.

עוד מצביע הדו"ח על התיישנות עתודות הנפט באיראן ועל ירידה נמשכת בלחץ בבארות הנפט המחייבת הזרמת גז או מים לבארות הללו על מנת להבטיח את המשך היכולת לשאוב מהם נפט. לדברי מחברי הדוח העדיפה, עם זאת, איראן בשנים האחרונות להגביר את כושר הייצור של הנפט שלה באמצעות חפירת בארות חדשים במקום לנסות ולהגביר את כושר הייצור של הבארות הקיימים. מאחר שבשנים האחרונות נתגלו שדות נפט מעטים מבעבר, הרי שלא ניתן עוד לפצות על העלייה בצריכת הנפט במדינה באמצעות הישענות על שדות נפט חדשים.

הדוח בוחן שלושה תרחישים עיקריים הצפויים בשנים האחרונות בהקשר ליכולתה של איראן להמשיך ולייצא נפט. בהתאם לתרחיש הראשון, הנחשב לאופטימי ביותר, תצליח איראן לגייס את ההון הדרוש כדי להמשיך ביצוא הנפט שלה בהיקפו הנוכחי. אלא שגם על-פי תרחיש זה צפויה הדרישה לנפט גולמי בעולם לעלות עד שנת 2030 וחלקן של מדינות המזרח התיכון החברות בארגון המדינות המפיקות הנפט (OPEC) יעלה ב-25 אחוזים. מאחר שאיראן לא תצליח

להגביר את יצור הנפט שלה, צפוי חלקה בסך ייצור הנפט של ארגון OPEC לרדת וכתוצאה מכך תפחת השפעתה בארגון, במערכת האזורית ובקהילה הבינלאומית.

בהתאם לתרחיש השני, תצליח איראן לגייס הון חיצוני בסכום שיאפשר לה לפצות על ירידה של כמחצית מיצוא הנפט שלה. במקרה כזה תוכל איראן להמשיך בייצוא נפט ברמתו הנוכחית עד שנת 2025. בהתאם לתרחיש השלישי, הנחשב לפסימי ביותר, לא תצליח איראן לגייס הון להשקעה בשדות הנפט שלה ובמקביל תמשיך צריכת הנפט המקומית באיראן לעלות. במקרה זה לא תוכל איראן להמשיך ולייצא נפט לאחר שנת 2017, כלומר בעוד 8 שנים בלבד. (www.majlis.ir/pdf/reports/9889.pdf, 23 אוקטובר).

נמשכת בהלת שפעת החזירים באיראן

לפחות שלושה בתי-ספר נסגרו השבוע בטהראן מחשש להתפשטות שפעת החזירים בקרב התלמידים. סיד עלי יזדיח'ואה (Seyyed Ali Yazdikhah), מנהל ארגון החינוך של מחוז טהראן, אמר השבוע בראיון לסוכנות הידיעות "אילנא", כי בתי-הספר נסגרו בהתאם לתקנה, שהפיץ לאחרונה משרד החינוך למניעת התפשטות המגיפה בבתי-הספר. על-פי תקנה זו ייסגר כל מוסד חינוכי בו נדבקו לפחות 15 אחוזים מהתלמידים במחלה.

מנתוני משרד הבריאות האיראני, שהתפרסמו השבוע, עולה כי עד כה נדבקו למעלה מ-1,630 בני-אדם ברחבי איראן במחלה וכי 22 מהם נפטרו (סוכנויות הידיעות, 26, 28 אוקטובר). בתוך כך עדכן השבוע נציג ארגון הבריאות העולמי באיראן, כי איראן רכשה מיליון מנות חיסון נגד "שפעת החזירים" (פארס, 26 אוקטובר).

סוכנות הידיעות אילנא דיווחה השבוע, כי בתי-ספר רבים ברחבי איראן התרוקנו מתלמידיהם בשל חשש ההורים לשלוח את ילדיהם לבתי הספר לנוכח התפשטות המגיפה ובשל היעדרותם של מורים רבים, שנדבקו אף הם במחלה. הסוכנות דיווחה, כי מספר ההיעדרויות של תלמידים בבתי-הספר גדל בשבוע האחרון פי שניים וכי כתוצאה מכך הושבתו בתי-ספר רבים, אף על-פי שמשרדי החינוך והבריאות לא הורו על השבתת הלימודים באופן רשמי.

חבר ועדת שפעת החזירים הלאומית באיראן הזהיר השבוע, כי השבתת בתי-הספר עלולה לגרום לנזקים כלכליים כבדים, כיוון שהיא מובילה גם להיעדרות הורים ממקומות עבודתם. לדבריו, יש לוודא, שמורים, שנדבקו במחלה, מוחלפים במורים אחרים על מנת למנוע את השבתת הלימודים (אילנא, 27 אוקטובר).

טכנולוגיה אסלאמית: איראן השיקה את מנוע החיפוש הקוראני הראשון

האתר החדשותי Press TV דיווח השבוע (25 אוקטובר) על השקתו של מנוע החיפוש הראשון בעולם לאתרי אינטרנט בנושאי קוראן. המנוע, שהקימה איראן, מאפשר לגולשים לחפש בקלות מידע העוסק בהלכות אסלאמיות. מנהל מנוע החיפוש, עלי אסמאעיל-פ'ור (Ali Ismailpour), אמר, כי המנוע (www.quransite.ir) נועד לטפח את התרבות האסלאמית באמצעות מתן גישה נוחה לאתרי אינטרנט העוסקים במדעי הקוראן. לדבריו, מאפשר כיום מנוע החיפוש גישה ללמעלה מ-360 אתרי אינטרנט שונים.

בשנים האחרונות השיקה איראן מספר שירותים טכנולוגיים בעלי אוריינטציה אסלאמית. כך, למשל, הופצה במרץ 2007 באצפהאן גרסה אסלאמית של תוכנת Windows XP הכוללת מאפיינים אסלאמיים ייחודיים. בין היתר מאפשרת התוכנה להוריד את הטקסט המלא של הקוראן מלווה בשמע וכן גישה ללמעלה מ-200 אתרי אינטרנט אסלאמיים ולאוסף של עשרות תפילות ומזמורים אסלאמיים באמצעות הקישורים המועדפים של התוכנה. ביוני 2008 דווח באיראן על תחילת ייצורו של מכשיר הטלפון הסלולארי האסלאמי הראשון המשלב "תכונות אסלאמיות ייחודיות". בין היתר מאפשר המכשיר להציג את הקוראן בשמונה פונטים שונים, את פרשנות הקוראן בשלוש שפות (פרסית, ערבית ואנגלית) וכן ספרי הלכה אסלאמיים ושיעים וחיבורים דתיים של מספר אנשי דת שיעים בכירים. בנוסף מאפשר המכשיר לתרגם פסוקים מהקוראן לעשר שפות שונות, להציג את כיוון התפילה בנקודות שונות ברחבי העולם, להעביר בצורה כתובה או באמצעות קול את שידור התפילה מהמסגדים, להמיר שנים משנת שמש לשנת ירח, להציג תאריכים ואירועים דתיים וכן להתעדכן על זמני התפילה ב-4,500 ערים באיראן ובעולם.

תמונות השבוע: המנהיג הרפורמיסטי, מהדי כרובי, מחולץ מתערוכת התקשורת בטהראן לאחר שהותקף על-ידי תומכי הנשיא

